

Embargo 18.3.2024 klo 9

Järjestöt: Hallituksen politiikka uhkaa syventää rasismia ja syrjintää

Useat viimeaikaiset lakiesitykset, hallitusohjelman linjaukset sekä keskeisten päättäjien ulostulot uhkaavat syventää rakenteellista rasismia Suomessa. Rasismin vastaisella viikolla 33 ihmisoikeustyötä tekevää järjestöä peräänkuuluttaa hallitukselta rasismin vastaisia toimia sekä perus- ja ihmisoikeusvelvoitteiden noudattamista.

Tutkimusten mukaan Suomi on yksi Euroopan rasisisimmista maista. EU:n perusoikeusviraston selvityksen (2023) mukaan 63 prosenttia suomalaisvastaajista oli kokenut rasistista syrjintää edellisen viiden vuoden aikana. Myös rasististen viharikosepäilyjen määrä on Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuksen (2023) mukaan ollut kasvussa.

Rasismin poistaminen on valtiota sitova velvoite

Rasistinen syrjintä on ihmisoikeusloukkaus. Perustuslain mukaan julkisen vallan on turvattava ihmisoikeuksien toteutuminen. Kansainväliset ihmisoikeuksien toteutumista valvovat tahot ovat toistuvasti edellyttäneet Suomen valtiolta tehokkaampia toimia rasismiin puuttumiseksi.

Hallituksen politiikka on ristiriidassa Suomen saamien ihmisoikeussuositusten kanssa. Yksittäiset toimet kuten valtioneuvoston yhdenvertaisuustiedonanto ja rasisminvastainen kampanja eivät riitä, kun samaan aikaan viedään eteenpäin ihmisoikeusvastaisia lakihankkeita.

Hallitus on esimerkiksi kaventamassa maahan muuttavien ja Suomessa jo asuvien ulkomaalaisten oikeuksia. Hallitus on muun muassa poistamassa turvapaikanhakijoilta oikeuden hakea työperäistä oleskelulupaa sekä vaikeuttamassa paperittomien asemaa.

Hallituksen on otettava Suomen ihmisoikeusvelvoitteet vakavasti ja edistettävä yhdenvertaisuutta aidosti ja aktiivisesti kaikilla politiikan osa-alueilla. Se on julkisen vallan vastuu – vuoden jokaisella viikolla.

Hallitus ei ole arvioinut toimiansa vaikutuksia ihmisoikeuksiin

Useiden viimeaikaisten hallituksen esitysten, mukaan lukien ulkomaalaisten oikeuksiin tehtävät heikennykset, perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointi on ollut puutteellista. Samanaikaiset kiristykset voivat olla yhteisvaikutuksiltaan pahimmillaan ihmisoikeusvastaisia. Jos vaikutuksia ei ole huolellisesti arvioitu, saattavat samanaikaiset lakimuutokset kohdistua samoihin ihmisiin heidän oikeuksiaan kohtuuttomasti heikentäen.

Rasismin vastainen työ tarvitsee tuekseen myös lainsäädäntöä

Suomen tulee vahvistaa lainsäädäntöä rasistisen vihapuheen torjumiseksi. Suomea uhkaa joutuminen EU-tuomioistuimen eteen, jos Suomi ei viimein toimeenpane EU:n rasismipuitepäätöstä täysimääräisesti. Myös etnisen profiloinnin kieltoa tulee selkeyttää laissa ja tehostaa kiellon toimeenpanoa.

Rasistiset viharikokset jäävät usein ilmoittamatta poliisille. Oikeudellisia prosesseja täytyy kehittää niin, että myös haavoittuvassa asemassa olevat vähemmistöt voivat hakea oikeutta ilman raskaan prosessin aiheuttamaa pelkoa.

Syrjintä vähentää yhteiskunnan turvallisuutta

Rasismi vaikuttaa ihmisen elämään kokonaisvaltaisesti. Rakenteellinen rasismi hankaloittaa koulutukseen ja työhön pääsyä, vaikeuttaa asunnon saantia ja vaarantaa maahan muuttaneiden ja heidän lastensa kiinnittymisen suomalaiseen yhteiskuntaan. Viharikokset, rasistinen häirintä ja vihapuhe aiheuttavat turvattomuutta ja hiljentävät vähemmistöjen äänen.

Päätäjillä on suuri vastuu siitä, millainen kielenkäyttö ja käytös ovat yhteiskunnassa hyväksytyjä. Myös lapset ja nuoret seuraavat rasismista käytävää julkista keskustelua.

Allekirjoittaneet järjestöt vaativat hallitukselta laaja-alaisia, rasistisia rakenteita purkavia lainsäädäntö- ja politiikkatoimia. Vahva ja välittävä Suomi syntyy antirasistisella politiikalla, ei syrjintää syventämällä.

Allekirjoittajat:

Adoptioperheet

Amnesty International Suomen osasto

Diakonissalaitos

Familia

Fem-R

Helsinki Pride -yhteisö

Ihmisoikeusliitto

Kehitysvammaliitto

Kuurojen Liitto

Käpy Lapsikuolemaperheet

Lapsettomien yhdistys Simpukka

Lastensuojelun Keskusliitto

Mannerheimin lastensuojeluliitto

Mielenterveysjärjestöjen keskusliitto

Mielenterveyspooli

Monimuotoiset perheet -verkosto

Naisasialiitto Unioni

Naisjärjestöjen keskusliitto

Nuoret Lesket

Nuorten mielenterveysseura Yeesi

Pakolaisneuvonta

Pelastakaa Lapset

Plan International Suomi

Sateenkaariperheet

SETA

Suomen Setlementtiliitto

Suomen sosiaalioikeudellinen seura

Suomen Uusperheiden Liitto

Suomen UNICEF

Trasek

Turvapaikanhakijoiden tuki

Väestöliitto

Yhden Vanhemman Perheiden Liitto

Lisätietoja:

Hai Nguyen, puheenjohtaja, Fem-R, p. 050 3423284

Niina Laajapuro, ihmisoikeustyön johtaja, Amnesty International Suomen osasto p. 040 8331532

Martta October, vaikuttamistyön johtaja, Ihmisoikeusliitto, p. 044 7420414

Linkkejä:

Being Black in the EU – Experiences of people of African descent, EU:n perusoikeusvirasto FRA, 2023, https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2023-being-black-in-the-eu-en.pdf

Valtioneuvoston tiedonanto yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä suomalaisessa yhteiskunnassa, 31.8.2023, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165110>

EU:n puitepäättös rasismien ja muukalaisvihan tiettyjen muotojen ja ilmaisujen torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin, 2008/913/YOS, 28.11.2008,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=celex%3A32008F0913>

Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2022, Rauta, Jenita, Poliisiammattikorkeakoulu 2023, <https://www.theseus.fi/handle/10024/808142>